

Suriye'de Türk varlığının haritası

جسور للدراسات
JUSOOR ARAŞTIRMA MERKEZİ

Hazırlayan Beşir Nasrullah
Jusoor Araştırma Merkezi'nde Araştırmacı

Analiz Haritaları

Ekim 2022

Jusoor Araştırma Merkezi, bilgi yönetimi alanı ile siyasi, ekonomik ve sosyal çalışma ve araştırmaların hazırlanmasında uzmanlaşmış, bağımsız bir araştırma ve düşünce kuruluşudur. Merkez ayrıca veri, fikir ve tavsiyeler yoluyla hedeflere ve stratejilere profesyonel, gerçekçi ve doğru bir şekilde ulaşılmasına yardımcı olmak amacıyla Suriye ile ilgili devlet, toplum ve kalkınma sektörünün tüm kademelerinde yerel, bölgesel ve uluslararası düzeylerde etki ve görüş sahibi makamlar, karar vericiler ve yetkililer arasında karşılıklı etki oluşurmaya yönelik faaliyetler, etkinlikler ve eğitimlerle ilgilenmektedir.

Giriş

Türkiye, Suriye topraklarındaki askeri nüfuzunun ilk tohumlarını Ağustos 2016’da DAESH’e karşı Suriyeli muhalif gruplarla ortaklaşa yürüttüğü Fırat Kalkanı operasyonunun ardından attı. 2017 yılında imzalanan gerilimi azaltma mutabakatından sonra Türkiye’nin askeri nokta ve üsleri Halep’in batısını, İdlib ve Hama kırsalını içine alacak şekilde genişledi. 2022 yılı sonunda ise üs ve noktaların sayısı 129’a ulaştı.

Türkiye’nin Suriye dosyasına askeri müdahalesi, Ankara’nın terörle mücadelenin yükünü doğrudan kendi sınırlarında yüklenme eğiliminin açık bir ifadesiydi. Bu, zamanla Türk ordusunun Suriye’de siyasi çözümün garantörü rolünü üstlendiği bir duruma dönüştü.

1. Askeri nüfuz haritası

Türk Silahlı Kuvvetleri (TSK) Haseke, Rakka, Halep, İdlib, Lazkiye ve Hama illerinde konuşlanmış durumda. Bu yayılma, sınır şeridiyle bağlantılı olup muhalefetin kontrolü altındaki bölgeler ile Suriye rejimi ve Suriye Demokratik Güçleri (SDG) tarafından kontrol edilen bölgeler arasındaki derinde bulunan temas hatlarına doğru genişlemektedir.

Suriye’nin kuzeyinde konuşlanan TSK iki ana görevi yerine getiriyor. Birincisi izleme; yani ateşkesi sürdürmek ve muhalif grupların çatışmaya kaymasını önleme görevidir. İkinci görev ise SDG ve rejimin askeri açıdan ilerleme girişimlerini püskürtecek bir duvar örerek savunmadır.

Türkiye 2020 yılının sonu ile birlikte İdlib bölgesinden çatışmasızlık muhtırası (2017) kapsamında görevleri izleme ile sınırlı olan 14 askeri noktayı geri çekti. Yani bu noktalar muharebe niteliğinde herhangi bir görev üstlenmemişti, ikmal ve lojistik destek hatlarından yoksundu.

Türkiye, 2018’in ikinci yarısından itibaren muharebe görevleri taşıyan noktalar oluşturmaya başladı ve Suriye’de orta veya uzun süreli kalmaya hazır olduğunu gösterecek şekilde bu noktaları güçlendirmeye devam etti. Buna göre şu hususlar söylenebilir:

- Birçok üs ve nokta, İdlib’in güneyindeki Nebi Eyüb Tepesi, el-Bab’taki Şeyh Akil Tepesi ve Azez’deki Bursaya Dağı gibi hâkim tepeler ve stratejik bölgelerde bulunuyor. Bu noktaların genişletilip İdlib’in güneyindeki el-Erbain zirvesi gibi stratejik bölgelerde yeni üsler kurulması planlanıyor.
- TSK askeri üsler ve noktalar içinde tam bir tabur veya tugay olarak konuşlandırılıyor.

- Stratejik askeri üslere zırhlı araçlar, hava savunma sistemleri ve insansız hava aracı/drone fırlatma platformları gibi savunma ve taarruz muharebe operasyonlarına katılmalarını sağlayan çeşitli silahlar veriliyor. Ayrıca üslerde helikopterlerin inebilmesi için pistler ile inşa ediliyor.
- Asker ve unsurların yemeği, araç ve silahların bakımı için teknik atölyeler, askeri unsurlara giysi hizmetleri ve tıbbi hizmetler gibi askeri üs ve noktalar için gerekli lojistik destek sağlanıyor.

Siyasi olarak Türkiye, 2022 Eylül ve Ekim aylarında, TSK’nın Suriye’den çekilmesinin, terör örgütlerinin çıkarına olduğunu ve Suriyelilerin, hatta Suriye rejim güçlerinin bile çıkarına olmayacağını birkaç defa vurguladı.

Ankara, 2022’de rejimle ilişkilerin seviyesini iyileştirme arzusuna vurgu yapsa da bu açıklamanın asıl hedefi, TSK’nın Suriye topraklarındaki varlığını müzakereye kapalı bir konu haline getirmek, yani Türkiye’nin askeri varlığının değiştirilmiş veya yeni bir anlaşmaya bağlı olmasını sağlamaktı.

Görünüşe göre Türkiye, başta PKK olmak üzere terör örgütleriyle mücadelede muhalif grupların veya rejim güçlerinin tek başına istekli olduğuna veya bunu yapabileceğine inanmıyor. Dolayısıyla bu görevin yerine getirilmesine katılmaya veya tek başına yönetmeye kararlı görünüyor.

TSK’nın Suriye’nin kuzeyine müdahalesi ve orada konuşlanması, 2 Ekim 2014 tarihinde TBMM tarafından verilen yetki ile gerçekleşti. Bu yetki her yıl yenilenebiliyor. Bu konu, terör örgütleriyle mücadele ve ülkenin ulusal güvenliğine yönelik tehditlerin ele alınmasıyla ilgili olduğu için hükümet ve muhalefet arasında bir tartışma konusu değil.

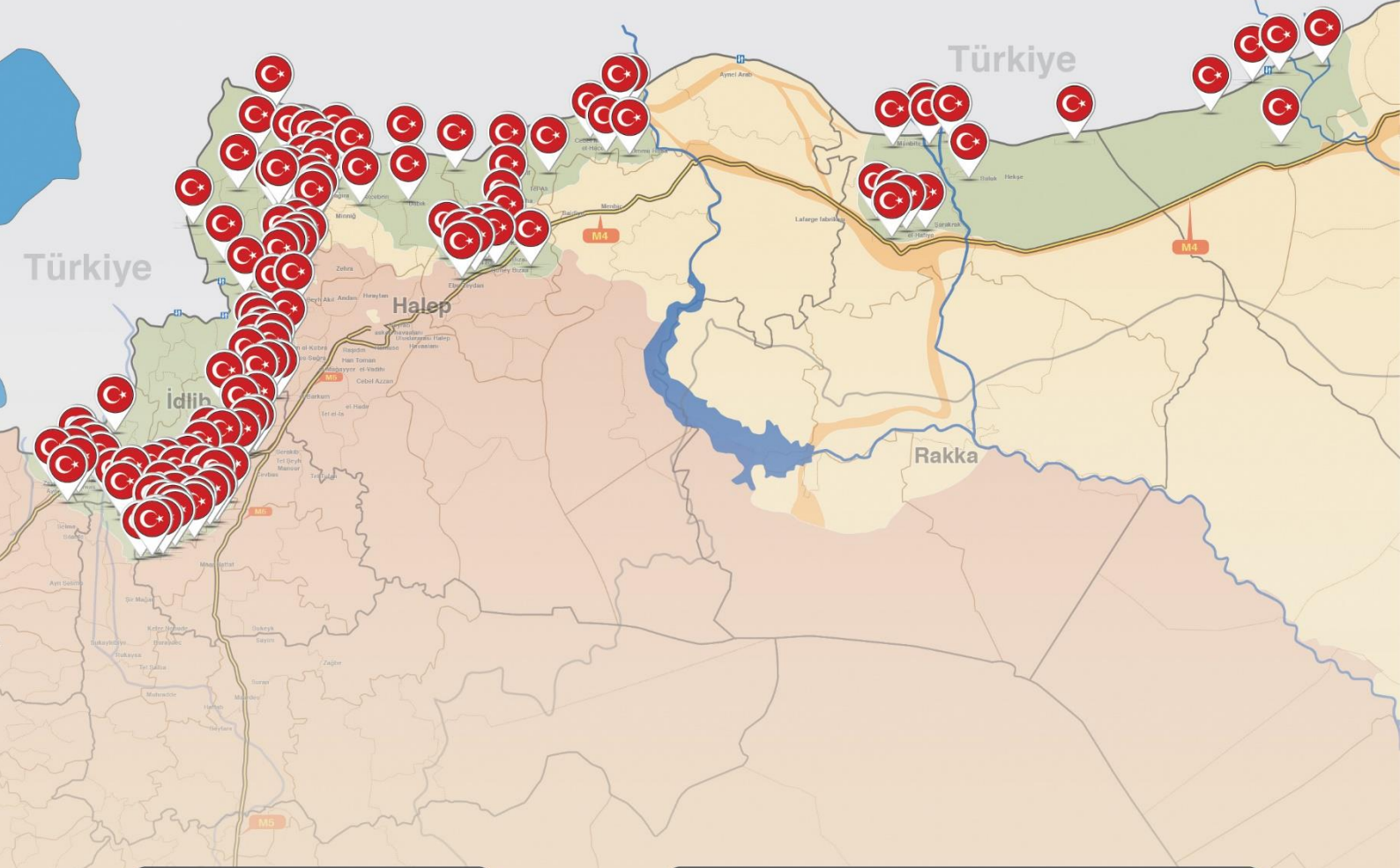
Dolayısıyla 2023 seçimlerinden sonra Türkiye’deki siyasi sahnede oluşabilecek değişimden bağımsız olarak, TSK’nın Suriye topraklarındaki görevlerinde köklü değişiklikler olması beklenmiyor. Çünkü bu tür kararlar, bütün kurumların katıldığı Milli Güvenlik Kurulu’nda (MGK) alınıyor.

TSK’nın varlığının, Suriye topraklarındaki siyasi ve askeri gelişmelerle bağlantılı olduğu açıktır. Bu nedenle Türkiye, Suriye dosyasında sürdürülebilir bir çözüme ulaşılanaya kadar varlığını sürdürmeye çalışacaktır. Bu çözüm kapsamında Şam’da seçilmiş ve toplumun bütün kesimlerini temsil eden merkezi hükümetin kurulması ve askeriyenin yeniden yapılandırılması yer alacaktır. Ayrıca Ankara’nın, Suriye hükümetinin hareketleri üzerindeki etkisini sürdürmesini sağlayacak, Türkiye sınırındaki tehditleri ortadan kaldıracak ve mültecilerin dönüşünü kolaylaştıracak şekilde hem merkezi hükümetin hem de askeriyenin Türk tarafı ile iyi ilişkiler sürdürmesi gerekecektir.

Suriye'de Türkiye'nin bulunduğu yerlerin haritası

Askeri nüfuz

Ekim - 2022

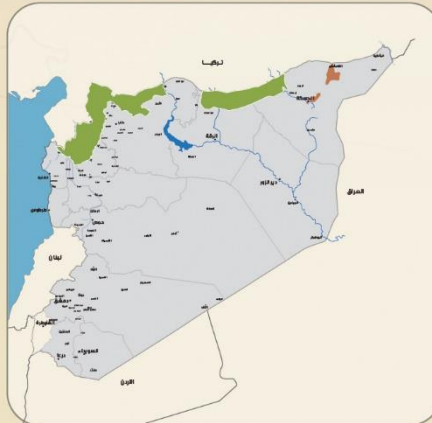

Sembollerin anlamları

- Suriye Demokratik Güçleri'nin kontrolü altındaki bölgeler
- Suriye Rejimi'nin kontrolü altındaki bölgeler
- Suriye Muhalefeti'nin kontrolü altındaki bölgeler
- Türkiye'nin askeri ve güvenlik noktaları

Suriye'de Türkiye'ye sanayi noktalarının sayısı:

129 Nokta

1:300,000

0 1,25 2,5 5 km

Haritada yer alan bilgiler, isimler ve sınırlar, Jusoor Araştırma Merkezi'nin görüşünü yansıtmamakta ve aktörlere yönelik herhangi bir siyasi görüş ifade etmemektedir

2. Sivil nüfuz haritaları

Türkiye’nin 2017’de Suriye’ye yönelik başlattığı askeri müdahaleden sonra Türk mühendisler, yeniden inşa edilmesi gereken ev ve binaları tespit etmeye başlamış ve bunları işaretlemişti. Fakat yeniden inşa edilecek binaları işaretleyerek önlem standartlarını abartmış görünmüşlerdi. Bu adım, Türkiye’nin, Türk şirketlerin bu bölgelerin yeniden inşasına katkıda bulunmasını istemesi bağlamında okundu. Ancak geçtiğimiz yıllarda bu inşalar gerçekleşmedi. Her ne kadar tamir ve yeniden inşa için gerekli malzeme Türkiye’den gelmiş olsa da bunu fiilen yapanlar Suriyeli müteahhitler oldu.

Yollar, elektrik ve su gibi hizmetler çok kötü durumdaydı. TSK’nın rejimin saldırılarından kaçınmak ve bölge güvenliğini kontrol etmek için bu yolların asfaltlanması ve güvence altına alınmasında büyük bir çıkarı olmasına rağmen, bu inşalar gerçekleşmedi. Cerablus, önemli bir operasyon merkezi olması nedeniyle elektriğin geldiği tek şehir oldu. Cerablus’un büyük bir şehir olup gelişeceği, altyapısının Türkiye’nin desteğiyle yapılacağına inanılıyordu. Ancak bu henüz gerçekleşmedi. Şehirdeki nüfus artışıyla birlikte dönüşümler başladı.

Eğitim, sağlık sektörü ve yardım sağlanması gibi hizmetler Türkiye tarafından büyük bir düzen içinde gerçekleşti. Bu anlamda Türkiye, bölgedeki insani yardım kuruluşlarının çalışmalarını olumsuz etkilemekten çekinmiş olabilir. Ankara, Halep’in kuzey bölgelerinde çalışan insani yardım kuruluşlarının küçük projelerini reddetti. Red sebebi de fiili bir etki oluşturmayan yurtdışındaki yardım kuruluşlarının görüş ve vizyonlarının kabul edilmemesiydi. Bununla birlikte bu adım, sadece belirli kuruluşlar için atılmış gibiydi. Eğitim tarafında ise müfredatlar düzenlendi ve Türkçe, Suriye’de öğretilen yabancı dillerden biri haline geldi. Bu durum, bölgedeki eğitim politikasında görülen önemli bir değişim oldu.

Suriye’nin kuzeyinde genel olarak ticaret, her şekliyle pazarda bir numaralı ürün haline gelen Türk malları lehine büyük bir hareketlilik yaşadı. Bölgede son beş yılda ortalama bir milyar doları aşan ticari hareketlilik meydana geldi. Sanayi ve üretim bazı Türk şirketlerinin pazarlara girmesini sağladı. Ancak bu şirketler, Türkiye’de faaliyet gösteren şirketlere göre küçük şirketlerdi. Bunların başında elektrik ve internet hizmeti sağlayan şirketler geliyordu.

Bu hizmetler peşin ödeme sistemi ile veriliyor. Aynı şekilde altyapı kapsamlı bir bakım geçirmeden mevcut haliyle kullanılmaya devam etti. Altyapı, zaten yıpranmış durumdaydı ve bu sektörde Türk şirketler tarafından köklü bir dönüşüm gerçekleştirilmedi.

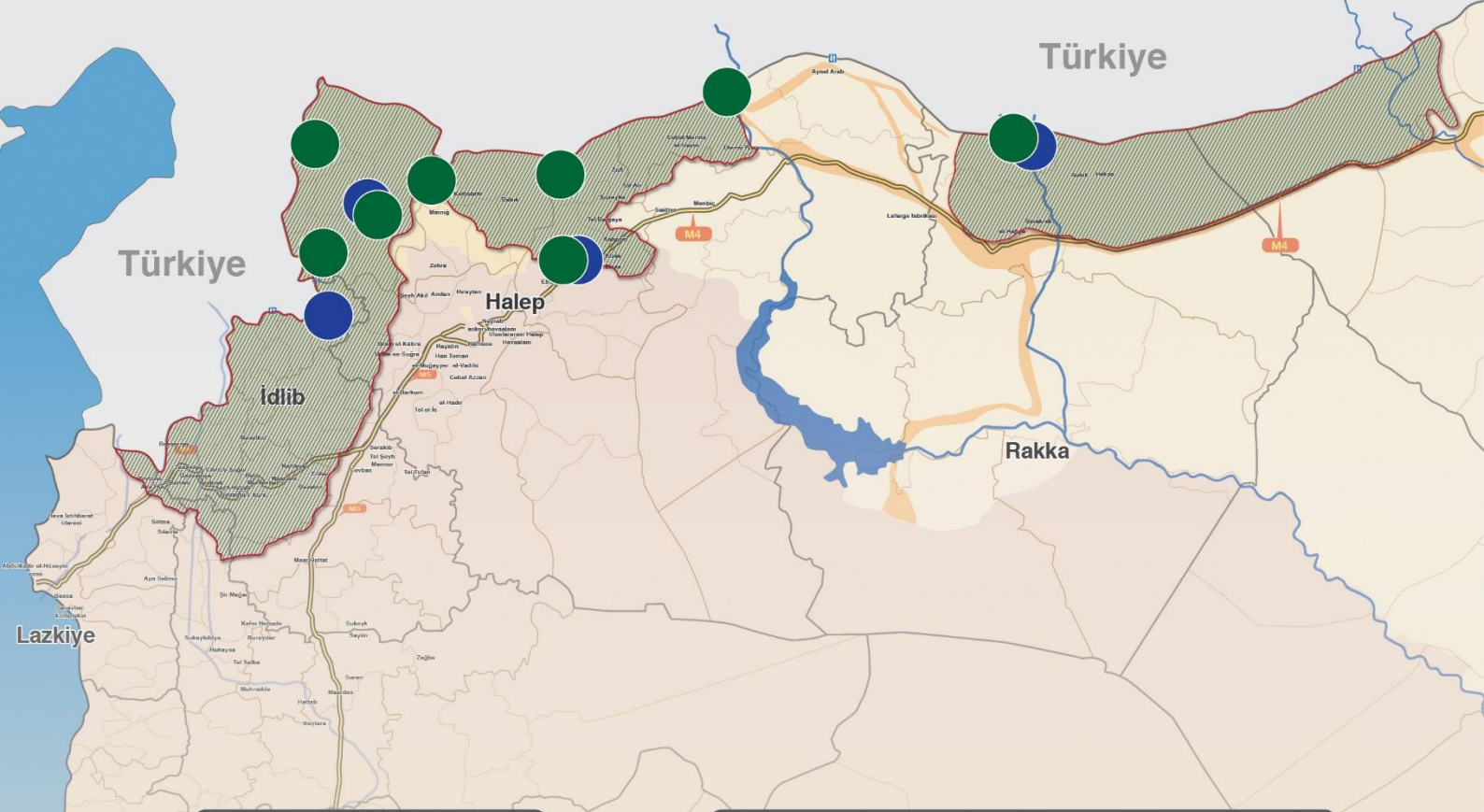
Suriye’deki bu bölgelere komşu Türk belediyeleri, tarım sektörünü, özellikle de Türkiye’ye girmesine izin verilen zeytin ve tahıl gibi sektörleri destekledi.

Sonuç olarak, Türkiye’nin Suriye’nin kuzeyindeki yatırımlarını, büyük veya orta ölçekli yatırımlar olarak değerlendirmek mümkün değildir. Bilakis bu yatırımlar, fiili olarak basit ve küçük yatırımlardır. Bir milyar hacmini aşan ticaret, bu yatırımların en önemlisi kabul edilmektedir.

Suriye'de Türkiye'nin bulunduğu yerlerin haritası

Sivil hizmet nüfuzu

Ekim – 2022

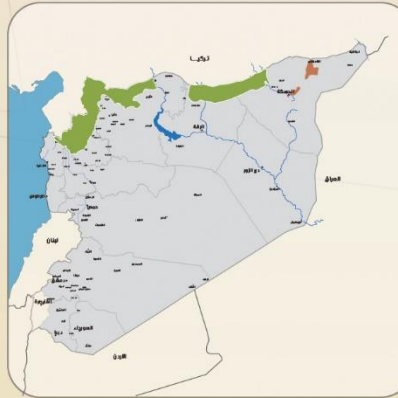

Sembollerin anlamları

- Suriye Demokratik Güçleri'nin kontrolü altındaki bölgeler
- Suriye Rejimi'nin kontrolü altındaki bölgeler
- Suriye Muhalefeti'nin kontrolü altındaki bölgeler
- Devlet şirketleri
- Özel şirketler
- Türk telekom şirketlerinin kapsama alanları

Suriye'de Türkiye'ye ait sivil-hizmet noktalarının sayısı:

14 Nokta

Enerji şirketleri

4

PTT şubeleri

8

Telekomünikasyon şirketi

2

1:300,000

0 1,25 2,5 5 km

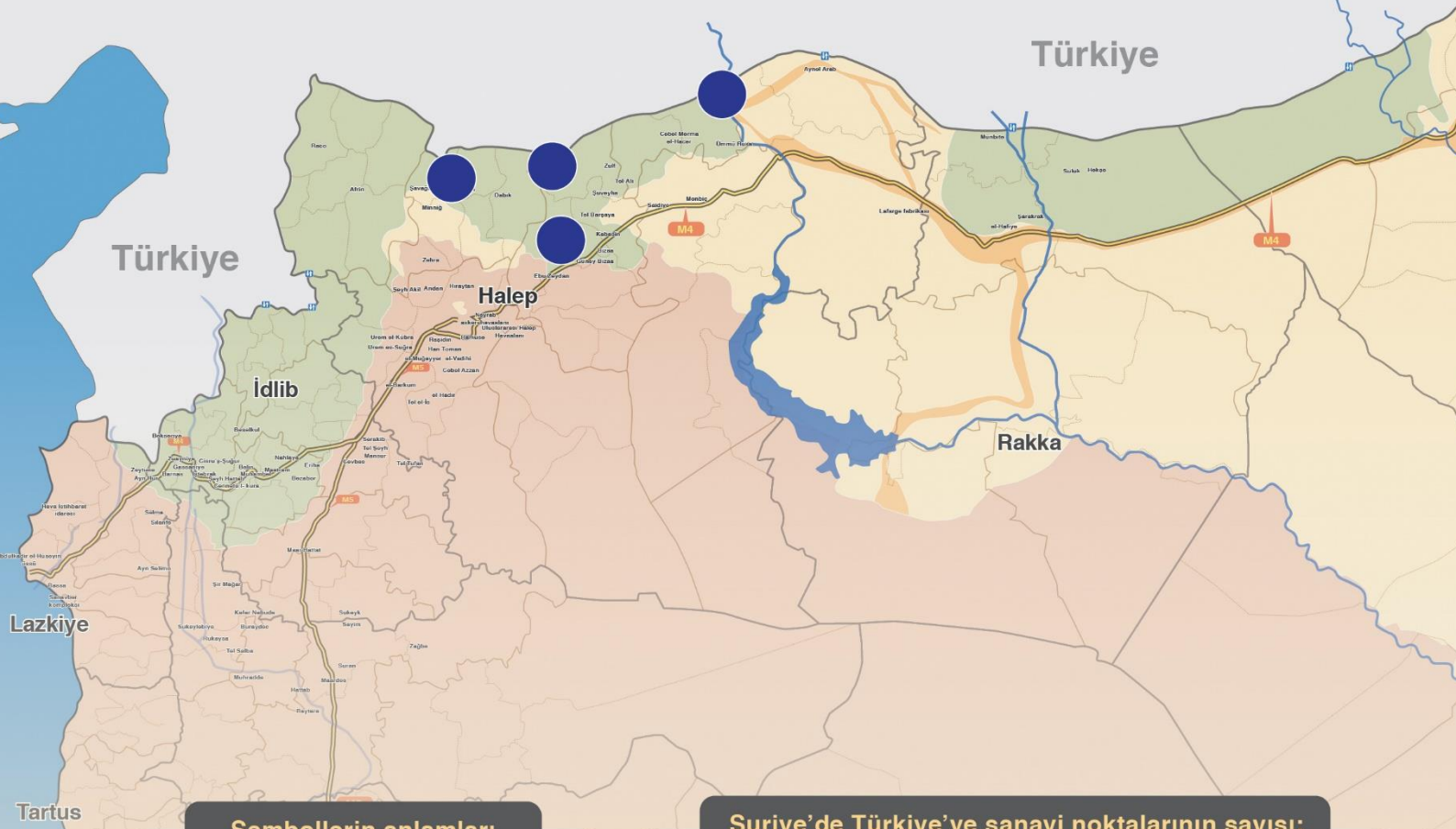

Haritada yer alan bilgiler, isimler ve sınırlar, Jusoor Araştırma Merkezi'nin görüşünü yansıtmamakta ve aktörlere yönelik herhangi bir siyasi görüş ifade etmemektedir

Suriye’de Türkiye’nin bulunduğu yerlerin haritası

Ekonomik nüfuz

Ekim – 2022

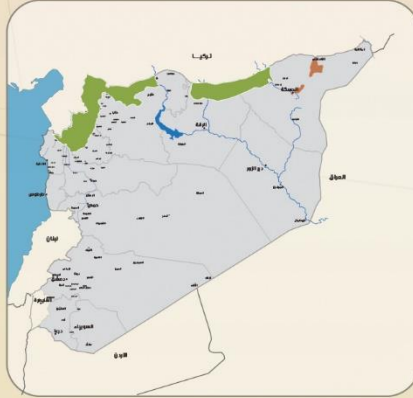

Sembollerin anlamları

- Suriye Demokratik Güçleri’nin kontrolü altındaki bölgeler
- Suriye Rejimi’nin kontrolü altındaki bölgeler
- Suriye Muhalefeti’nin kontrolü altındaki bölgeler
- Türk sanayi sitelerinin Suriye’deki noktaları

Suriye’de Türkiye’ye sanayi noktalarının sayısı:

4 Nokta

el-Rai’deki sanayi sitesi

el-Bab kentindeki birinci sanayi sitesi

Azez sanayi sitesi

Cerablus sanayi sitesi

1:300,000

0 1,25 2,5 5 km

Haritada yer alan bilgiler, isimler ve sınırlar, Jusoor Araştırma Merkezi’nin görüşünü yansıtmamakta ve aktörlere yönelik herhangi bir siyasi görüş ifade etmemektedir

Suriye'de Türkiye'nin bulunduğu yerlerin haritası **Sivil-insani nüfuz**

Ekim - 2022

Türkiye

Türkiye

Halep

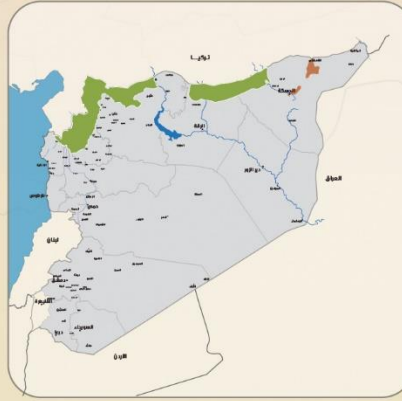
İdlib

Sembollerin anlamları

- Suriye Demokratik Güçleri'nin kontrolü altındaki bölgeler
- Suriye Rejimi'nin kontrolü altındaki bölgeler
- Suriye Muhalefeti'nin kontrolü altındaki bölgeler
- ▲ Kamp
- Devlet Üniversiteleri
- Okullar
- Sağlık
- ◆ Yardım kuruluşu
- ◆ İnsani merkez

Suriye'de Türkiye'ye ait sivil-insani noktaların sayısı:

27 Nokta

Kamp	Devlet Üniversiteleri	Okullar	Sağlık	Yardım kuruluşu	İnsani merkez
7	4	1	11	3	1

1:300,000
0 1,25 2,5 5 km

Haritada yer alan bilgiler, isimler ve sınırlar, Jusoor Araştırma Merkezi'nin görüşünü yansıtmamakta ve aktörlere yönelik herhangi bir siyasi görüş ifade etmemektedir

Özet:

Türkiye Suriye dosyasına iki noktadan ötürü büyük önem atfediyor. Bunlardan birincisi Türkiye ile Suriye arasındaki 911 km’lik sınır ve güvenlik meselesi. İkincisi Suriye coğrafyasının Avrupa ve Arap pazarının bağlantı noktası olması.

Buna göre Türkiye Suriye’deki güçlü varlığını sürdürmeye çalışacaktır. Bu varlığın şeklini belirleyecek olan ise Suriye’de yaşanan gelişmeler ve yapısal değişimlerdir. Çünkü Ankara, gerçekleşmesine etkin bir şekilde katılacağı siyasi istikrar sağlanıncaya kadar askeri güçlerini Suriye’de tutmayı sürdürecektir. Ayrıca Ankara, gelecekte Suriye’deki ekonomik ve hizmet geliştirme sürecini güçlü bir şekilde etkilemeye ve ona katılmaya odaklanıyor. Bu ekonomik ve hizmet nüfuzu yalnızca uygun güvenlik ve yasal ortamın olması durumunda ciddi ve net olacaktır.

جسور

جسور للدراسات
Jusoor Araştırma Merkezi

📍 Mall of Istanbul - Ofis Plaza
2nd Kat, Ofis#3-Bařakřehir
İSTANBUL / TÜRKİYE

☎ + 90 555 056 06 66

🐦 /jusoorstudies

f /jusoorstudies

📍 /jusoorstudies

✉ info@jusoor.co

🌐 www.jusoor.co